

Etrusken. De muren zijn opgetrokken uit geweldige, vrijwel onbewerkte en zonder kalk op elkaar gestapelde rotsblokken en behooren tot het type, dat men wegens de bijna mythische grootheid cyclopisch pleegt te noemen.

Het meest belangwekkende brok van zulk een Cyclopischen of Pelasgischen muur is dat in Via Cecili, meer dan 100 M. lang. (Afb. 2). Op de alleroudste omwalling is hier later een jongere ophooging gebouwd, waaraan de Romeinen in later eeuwen weer hun bouwsel toevoegden. Steeds op denzelfden muur ontstonden dan nog in den tijd van Middeleeuwen en Renaissance verdere verhoogingen en zelfs ziet men in het laatste stuk de smalle raampjes uitgespaard van een klooster, gewijd aan St. Laurentius, in welk klooster, naar men beweert, gedurende eenigen tijd Luther zich heeft opgehouden, die dan ongetwijfeld met oogen vol ontroering heeft uitgezien over dit wonderlijk landschap, dat in zijn vurige ziel zeer zeker weerklank heeft gevonden. Zoo ooit, dan mag men hier zeggen, dat de steenen spreken en zij getuigen met zware stemmen van vele eeuwen van strijd en ruw geweld, maar ook zingen zij een jubelend lied van macht en roem, en boven dit alles uit een vrome hymne van wereld-verzaking en louterend verlangen naar God.

Deze oude muren van Spoleto dan waren de sterkste en belangrijkste borstwering in heel Umbrië tegen de uit het Zuiden opdringende macht der Romeinen, en eerst in 311 v. Chr. gelukte het den Latijnen (tengevolge van de groote overwinningen, die Decius en Fabius op Etrusken en Umbriërs behaalden) ook Spoleto te onderwerpen. Omstreeks 264 werd er een Latijnsche kolonie gevestigd. Spoedig echter zou blijken, hoe sterk Spoleto ook onder Romeinsch bewind was. De nieuwe kolonie vormde als 't ware een Latijnschen voorpost op den weg, die uit het Noorden tot in het hart van het Romeinsche gebied voerde, dus op den weg, dien het geweldige leger van Hannibal volgde in den Tweeden Punischen Oorlog. In 217, dus betrekkelijk kort na de vestiging der Romeinen te Spoleto, kwam de Carthaagsche veldheer, die bij het Trasimeensche meer de Romeinsche krijgsmacht vrijwel vernietigd had, in Umbrië en meende Spoleto te bezetten. De burgers echter sloten de poorten en het Carthaagsche leger, dat tot op dat oogenblik geen enkele nederlaag nog had geleden, werd met geweldige verliezen teruggeslagen. Zóó belangrijk was deze slag onder de muren van de jonge kolonie, dat Titus Livius er de oorzaak in ziet van het anders onverklaarbare dralen van Hannibal, die ziende hoe sterke tegenweer een kleine kolonie reeds vermocht te bieden, het niet geraden achtte met zijn verzwakt leger Rome zelf aan te grijpen en liever, in afwachting van versterkingen, in een grooten boog om Latium heentrok ten einde den vijand verdere afbreuk te doen in de provinciën. Aan deze glorierijke episode uit de geschiedenis der stad herinnert nog steeds de Porta Fuga (vluchtpoort) een antieke stadspoort uit de vroege Middel-